

EL FUTUR DE LA RECERCA

Les dones només ocupen el 22% dels càrrecs directius en la recerca europea

Dels 42 centres d'investigació que hi ha a Catalunya només dos tenen al davant una directora

NÚRIA MARTÍNEZ
BARCELONA

Poques dones científiques i encara menys amb càrrecs de direcció. Les xifres parlen per si soles: dels 42 centres de recerca que hi ha a Catalunya només dos estan dirigits per dones. Elvira Fernández és una d'elles. Des del febrer de l'any passat és al capdavant de l'Institut de Recerca Biomèdica (IRB) de Lleida, però durant gairebé 20 ja hi havia ocupat diferents llocs de responsabilitat. Avui dia encara es pregunta si ha renunciat a massa coses per haver pogut tenir una carrera professional exitosa.

“La investigació m'apassiona, però tenir un càrrec en aquest sector té un preu personal molt alt”, explica Fernández, que afegeix que sovint els caps de setmana també els ha de dedicar a la seva feina. La directora de l'IRB de Lleida té dues filles de 21 i 22 anys i ha hagut de fer mans i mànigues per poder compaginar ser mare i investigadora d'alt nivell. “He tingut molt menys temps amb la família i això és el que em dol”, apunta. Quan han de treballar, es posen les tres amb l'ordinador al despatx de casa. Fernández, entre article i article, posa “l'antena a la vida familiar”.

Per a la directora de l'IRB de Lleida, la falta de conciliació és potser el principal escull que planteja ser dona i investigadora. Assegura que no ha patit discriminacions “de forma evident” pel fet de ser dona, però reconeix que sí que les han patit moltes companyes del mateix centre. Segons l'informe *She figures* de l'any 2015, elaborat per la Comissió Europea (CE), en més de la meitat dels països les dones estan infrarepresentades en relació amb els homes: constitueixen menys del 45% dels científics i enginyers. Dins de la UE-28 les dones constitueixen el 28% dels membres dels consells científics i només el 22% ocupa els

UN PROBLEMA ENQUISTAT
Els centres de recerca treballen per combatre la discriminació. FERRAN FORNÉ

càrrecs més importants. L'informe també mostra com en només vuit dels 28 estats membres de la UE les dones representen més del 40% dels investigadors. La bretxa salarial tampoc s'escapa de la discriminació. El 2010 la mitjana dels ingressos bruts per hora de les dones a la UE-28 van ser un 17,9% inferiors als dels homes en el camp de la investigació científica.

A Catalunya la situació també és deficitària. Tal com explica el director de la Institució dels Centres de Recerca de Catalunya (iCERCA), Lluís Rovira, mentre que la quantitat de dones als centres “és correcta” (entre el 40% i el 50%), la seva

Denúncia
“Tenim un problema amb la poca presència de dones en alts càrrecs”

presència en posicions de responsabilitat “és molt menys freqüent”. Pel que fa als gerents de centre, la xifra és força equilibrada, però en els investigadors principals, caps de programa i caps de grup, la gran majoria són homes.

Tal com mostra l'informe del 2015 de la Unesco *Women in science*, els estudiants de grau a l'Estat són un 54% dones i un 46% homes. En canvi, un 61% dels investigadors són homes i el 39% restant dones. “Tant a Catalunya com a Europa tenim un problema amb la poca presència de dones en els llocs de responsabilitat i cal combatre els tics que impedeixen que les dones s'enfrontin amb èxit als processos de selecció”, explica Rovira. El mateix informe *She figures* reivindica que les organitzacions de recerca han de desenvolupar un entorn laboral que potenciï “la igualtat de gènere, sobretot quan es tracta de la promoció professional, la qualitat de l'ocupació i la igualtat de representació en els nivells superiors”.

Des d'iCERCA s'han impulsat plans tant en l'àmbit global com per cada centre. Divendres van presentar un programa per a la igualtat de gènere en l'entorn de la recerca pioner a escala europea. Com a denúncia, iCERCA va elaborar un vídeo que mostra les dificultats que pateixen les dones en els processos de selecció d'investigadores. “Quan

vam veure la diferència que hi havia ens vam preocupar i vam crear una política de gènere”, expressa Rovira. Això vol dir que el 2014 cada centre va crear el seu propi pla i que, a part, van crear una comissió de gènere.

Dins d'aquests plans, el Centre de Regulació Gènica (CRG) ha acordat que, si a la fase final del procés de selecció d'investigadors principals només hi ha homes, s'ha de tirar enrere fins que s'hi presentin candidates: com a mínim ha d'haver-hi una dona entre els tres finalistes. “Sovint no rebem candidatures de dones perquè moltes creuen que no tenen cap oportunitat”, expressa Rovira, que veu necessari generar l'entorn perquè això canviï.

Horitzó: respectar la maternitat

Rovira recorda que sovint les limitacions per arribar als llocs de responsabilitat “són inconscients”. Per exemple, apunta que si una dona ha tingut fills segurament haurà pogut produir menys articles. “Per aquest motiu un tribunal de selecció hauria de canviar i valorar només la qualitat i no la quantitat” de publicacions, considera. Com a horitzó a curt i llarg termini, creu que la recerca ha d'actuar de forma adequada amb la maternitat. “Jo sempre pregunto: no teniu filles?, i ¿no voleu que aconseguixin arribar a primera fila?”, conclou. —

Diferències en la formació acadèmica a l'Estat

En percentatge sobre el total

